

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ในการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์)

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้างนี้คือ คือผู้ประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์น่ารู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) เทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ศึกษาพิเศษ กองการศึกษา เทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) จำนวน 1 คน โรงเรียนเทศบาล 3 (เหล่าอิงราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 คน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 1 คน และ 1 รูป คือ อาจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอำ มหาวิทยลัยพะเยา และ พระครูโสภณปริยัติสุธี ผศ.ดร. มหาวิทยลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต พะเยา รวมทั้งสิ้น 5 คน 1 รูป จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตารางประกอบความเรียงบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด จำนวน 4 แผนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 1 ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 2 เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 3 เรื่อง ธนาคาร แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 4 การกู้ยืมเงิน

ผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่าทุกแผนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา รวมทั้งครอบคลุมสาระความรู้ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ส่วนด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความชัดเจนและสามารถวัดได้ มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา กิจกรรมและการวัดประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91

สำหรับด้านสาระสำคัญ กำหนดได้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความถูกต้อง ความคิดรวบยอดเหมาะสมกับระดับผู้เรียน

ด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญถูกต้อง เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน เหมาะกับวัยของผู้เรียน มีการลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้

ด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นระบบ ขั้นตอน ที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา จัดระบบความคิดของผู้เรียนได้ดี และยังสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้กับชีวิตจริง เน้นกระบวนการกลุ่มที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ด้านการกำหนดสมรรถนะสำคัญด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียนคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ($\mu = 2.96$)

ด้านการกำหนดสื่อ แหล่งการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสใช้ได้ทั่วถึง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิด การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

ด้านการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย มีการระบุเครื่องมือในการวัดและประเมินที่ชัดเจน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 เมื่อนำไปทดลองใช้แบบรายบุคคล มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 78.30 / 84.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 1 ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 2 เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 3 เรื่อง ธนาคาร แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ 4 การกู้ยืมเงิน โดยแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ได้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ศึกษา ได้ศึกษาค้นคว้าก่อนดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 และเนื้อหาที่นำมาใช้ผ่านการศึกษา ค้นคว้า ทั้งหลักการและทฤษฎี และสร้างตามขั้นตอน มีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดกิจกรรมให้คำแนะนำเพื่อการแก้ไขปรับปรุง อีกทั้งผู้ศึกษาได้ศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ และวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการคิด แผนการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจ 4 ที่สร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการ และขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน มีความคิดที่เป็นระบบมากขึ้น

การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของคูวิตซ์ มูลคำ (2547: 11-32) ที่ สนับสนุนว่าทักษะการแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ได้ฝึกปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆซึ่งให้ผู้เรียน เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งการเสนอปัญหา ลักษณะปัญหา การสรุปหาข้อยุติตามความสนใจของตนเอง ผู้เรียนเกิดความพอใจและสนุกสนานกับการเรียน ดังที่วัชร่า เล่าเรียนดี (2554: 94-95) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning หรือ PBL) เป็นเทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญและเกิดจากความร่วมมือของผู้เรียนกลุ่มเล็กๆ โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำ กระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียน เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอริยสัจ 4 จะให้ความสำคัญต่อทักษะการคิดของผู้เรียนโดยตรง ครอบคลุมเนื้อหาสาระ กิจกรรมจะเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ เข้าด้วยกัน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในด้านทักษะ

การคิด และทักษะการแก้ปัญหา รวมถึงผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความมีวินัย ความอดทน ใฝ่เรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้

การประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) เทศบาลเมืองพะเยา จังหวัด พะเยา พบว่า ทั้ง 4 แผนมีความเหมาะสม สอดคล้องในระดับมากในทุกด้าน คือ ด้านการ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สมรรถนะที่สำคัญด้านทักษะการคิด การแก้ปัญหา สื่อและแหล่งการเรียนรู้ วิธีการ วัดประเมินผล ($\mu = 2.92$ $\sigma = 0.01$) ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ศึกษาทฤษฎี หลักการ และเอกสาร โดยทำตามขั้นตอนคือ ศึกษาหลักการและรูปแบบการจัดการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหาแล้วจึงนำมาปรับใช้ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของ นักเรียน ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนทั้ง 4 ของหลักธรรมอริยสัจ คือ ขั้นทุกข์ คือ การกำหนดหรือระบุปัญหา ขั้นสมุทัย คือ การพิจารณาเลือกปัญหา ขั้นนิโรธ คือ การนำเสนอแนวทาง ดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นมรรค คือ การวิเคราะห์สรุปผลการแก้ปัญหา ซึ่งการตรวจสอบ หรือประเมินคุณภาพของ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จะทำให้ทราบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนนั้น มีความเหมาะสม สอดคล้องครอบคลุม ชัดเจนเพียงใด มีลักษณะของแผนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากน้อยเพียงใด เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวที่ระบุว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตาม จุดประสงค์หรือไม่ อย่างไร

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) เทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ซึ่งได้สร้างขึ้นตามขั้นตอนและกระบวนการตามหลักการ และทฤษฎี ต่างๆ และได้ ทำการทดลองแบบรายบุคคลเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ซึ่งมีค่า ประสิทธิภาพเท่ากับ 78.30 / 84.02 สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้การสอนได้ เพราะกิจกรรมการ เรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน มีการฝึก ปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้ ทั้งยังเป็นกระบวนการกลุ่มที่ช่วยฝึก ให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถ พัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ดังที่ทิสนา แฉมมณี (2547: 137-138) กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เป็นการ จัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็น เครื่องมือ ในการช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจจะนำผู้เรียนไปเผชิญ

สถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในปัญหานั้น รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเกิดทักษะกระบวนการคิด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมที่นำมาใช้ และการบวนการคิดที่เป็นระบบ โดยทุกขั้นตอนต้องมีความสัมพันธ์กัน
2. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 ควรสร้างให้ครอบคลุมทุกสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นนั้นๆ
3. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 ทุกครั้ง นอกจากตรวจสอบ โดยผู้ประเมินแล้ว ควรมีการทดลองใช้ทดลองสอนจริงกับผู้เรียนด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความสนใจของผู้เรียนในระดับชั้นอื่นๆ
2. ควรมีการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดรูปแบบอื่นๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น
4. ควรมีการขยายผลโดยการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ลงสู่การปฏิบัติการสอนเพื่อหาคุณภาพของรูปแบบและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน